

za pošti prejemnik:

za
 celo leto naprej 26 K — h
 pol leta : 13 —
 četrt : 6 — 50
 mesec : 2 — 20

Upravitelju prejemnik:

za
 celo leto naprej 20 K — h
 pol leta : 10 —
 četrt : 5 —
 mesec : 1 — 70

Na pošiljanje na dom
 20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate sprejema upravitelju v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne sprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17.

Izhajava vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 277.

V Ljubljani, v torek, 2. decembra 1902.

Letnik XXX.

Dolenjska, vsfani I

II.

Utegnil bi kdo reči, da je to neresnično in nemogoče v „klerikalni“ Kranjski, ko vendar vsak ve, da katol. narodna stranka povsod prihihi na pomoč ubogim in zatiranim. Bilo je in v manjšem delokrogu je še danes vse to resnično in to v onem kraju, ki si ga glasilo slovenske inteligence prilastuje za svojega. Molčimo o Belokrajini, poglejmo samo v Krški okraj, ki je baje najbolj napreden na celem svetu po izjavi „Narodovi“. Našteli bi lahko družine starih oderuhov, ki so odirali svoje sosede in njih potomci skušajo svoje prednike posnemati v odiranju. Navadno gmotno dobro stoje, imajo precej oderuških grošev pod palcem in večje, obširnejše in lepše posestvo kot pa oni, ki so jih drli bodisi sami, ali pa njih predniki. Vedo dobro, da imajo krivično blago na svoji vesti, da so trdo prisluženi krajcarji krvnih bratov, ki jim vest vznemirjajo. Zato so nasprotni vsakemu človeku, ki ima dober namen, pomagati revežem in zatiranim, naj bo duhoven ali posveten človek, preganjajo ga, obrekujejo in hočejo sami veljati za najbolj pametne, učene, katerim mora ubogi kmet tlačaniti.

Te vrste ljudje se imenujejo radi ponočno — liberalci! In na te oderuhe gleda baje z velikim upom glasilo slovenske inteligence, ki so pri volitvah res bili dozdaj odločilen faktor in so svoje žrtve kar komandirali, kako morajo voliti. V zadnjem času pa so dolenjski kmetje spoznali, da so tudi sami še ljudje, da imajo še pravico do življenja, spoznali so, da imajo še upanje do boljše prihodnosti, začeli so temu spoznanju primerno ravnati. Prej vsled oderuštva nezaupno ljudstvo, začelo je gojiti velike nade v onega, ki bi jih rešil revščine, t. j. da bi jim pripomogel do potrebne zemlje in jih rešil oderuhov. Začeli so z velikim upom gledati na katol. narodno stranko in nje neustrašene voditelje. To pa ni bilo všeč onim, ki bi morali sami obdelavati vinograd, ako bi hoteli imeti vino in se ne bi mastili s tujim, okradenim denarjem, ko bi ljudstvo stalo na svojih nogah.

Najbolj jasno se je to pokazalo pri kostanjeviški grajščini. Ta grajščina je bila nekdanj last redovnikov. Ob času cesarja Jožefa so bili pregnani in grajščina z vsem posestvom je prišla v posest države, katera ima še danes tam svojega oskrbnika in gojzdarje, ki opravljajo obširno posestvo. Kako veliko posestvo je to, naj služi samo to dejstvo v pojasnilo, da cela kostanjeviška občina plačuje na leto okrog 8000 gl. direktnega davka; od tega pa sama grajščina 2000 gl. Te številke kažejo, kako malo posestva ima čez 3000 ljudi, medtem, ko ima država preveč posestva pri grajščini. Obširne državno posestvo leži med drugimi kakor klin, ki zavira vsak gospodarski napredek. Res, država daje v najem njive in travnike, a samostojnosti nimajo ondotni posestniki, ne obdelavajo z onim veseljem in natančnostjo najete zemlje kot bi svojo lastnino.

Vse to so videli prizadeti kmetje in so prosili že pred letom dr. Sustersiča, naj bi on posredoval pri vladi, da ne bi dobili v roke grajščine menihi, s čimer so strašili zlasti pri zadnjih dveh volitvah liberalni agitatorji. Dr. Sustersič je bil pri ministru poljedelstva zaradi tega in ga vprašal, ako je na prodaj grajščina. Minister poljedelstva ga je zagotovil, da ne, in da tudi ne bo prodana.

Ljudje so se pomirili vsled te vesti. Toda ni še minulo eno leto, skušali so ravno isti liberalci, ki so prej strasili z menihi, katerih ni nihče priporočal, kmete pripraviti ob grajščino.

Kostanjeviški in krški župan sta priporočila ministerstvu v imenu občine, toda brez vednosti obč. odbora, brez obč. seje, naj proda država Hribarju grajščino ne pa kmetom, ki potrebujejo krvavo več posestva. Ljudje šestih prizadetih občin so prosili pomoči zoper Globočnikovo in dr. Romihovo priporočilo pri katol. narodnih poslancih in so poslali v tem smislu prošnjo s podpismi na Dunaj. Ob enem so hoteli na vsak način spraviti početje kostanjeviškega in krškega županstva na dan, in so naprosili dr. Sustersiča, kateremu je bila znana vsa stvar, da bi priredil shod v Kostanjevici. Soglasno so zahtevali, da naj bo shod tam, kjer se je začela ta kupčija. Globočnik je pa sklenil shod preprečiti, ker se je zbal, ko je izvedel, da pride njegovo priporočilo na dan. Poslušal se je ljudij, ki so s kravjimi zvonci in vpitjem preprečili shod. Dobro naj si zapomnijo ubogi dolenjski kmetje, da je bil tega kriv človek, ki ima tri grunte, lepo grajščino, kateremu ni treba delati, skrbeti za vsakdanji kruh, ni mu treba stradati, ker je podedeloval pogrnjeno mizo. In ta človek se je drznil nastopiti proti koristim kmečkega stanu v občini, kjer je sam kot župan dolžan skrbeti za občni blagor svojih občanov.

Še več! Ni bil zadovoljen, da je nastopil odločno proti koristim ondotnih prebivalcev, hotel je, da se njegovo početje še zagovarja. Vedel je, da za tak posel nima sam zmožnosti. Treba je bilo poklicati na pomoč samega dr. Tavčarja. Ta predrznost! Tavčar bi bil rad opral Globočnika, a pristaši katol. narodne stranke niso hoteli poslušati zagovarjanja in Tavčar je govoril dne 9. nov. sam sebi in mizi. Ljudje so spoznali, česa so liberalci zmožni, in to spoznanje je mnogo vredno.

In še ni imel dosti. V nedeljo, 16. t. m. je moral celo občinski sluga prati svojega »gospoda« župana pred cerkvijo. Klical je, da župani 9. nov. s klical ljudskega shoda na javnem prostoru, ampak samo shod županov. Ne vemo, kako figuro bi bil imel javen shod 6 ali 7 županov na javnem trgu. Može so pa soglasno rekli: »Župana pere, a ga bo še bolj pođnil.« Napovedal je tudi to nedeljo popoldne občinsko sejo. Poskusil je oče župan zadnji obupni korak po obč. odboru in ta se mu je deloma posročil. Ako bi se mu ne bil, bi bil baje odstopil od županstva. Na pomoč mu je prihitel »veliki« govornik notar, ki je s svojim gromovitim glasom vse očaral, kateri niso ušli iz obč. pisarne, meneč, da ni potreba vsako nedeljo prirejati shoda. Toda govornik se ni dal motiti in očaral je vse navzoče, da so podpisali sledeči sklep: »Država naj pusti grajščino v Kostanjevici v sedanjem stanju, v slučaju pa, da jo prodá, naj je ne prodá menihom, ampak »civilnemu« človeku«. In tak »civilen« človek je gotovo seveda tudi — Hribar. Ali prištevajo liberalci kmete tudi med »civilne« ljudi? Poglejte prebrisanost! Gotovo bi se kupna pogodba delala v pisarni kostanjeviškega notarja . . . Ubogi kmet pa naj pobere kopita in naj gre v Ameriko kruha si iskati, ko bi ga mu dala lahko domača zemlja, a mu tega ne privoščijo krvni bratje! Ako so ljudje imeli toliko moči v sebi, da so odpravili

desetino in tlako, upajmo, da bodo imeli toliko poguma, da se bodo otresli političnega gospodarstva onih, ki jih podé iz rodne zemlje v tuji svet.

Rekli smo, da dolenjski tlačeni kmetje gledajo z velikim zaupanjem v katoliško-narodno stranko in na njene poslance, ker ta edina jim je podala rešilno roko.

Poslali so podpise iz 6 občin in upajo, da bode tuj človek, nemški minister, imel več usmiljenja z njimi, kot krvni brat. Ta zavest boli in ljudje se s studom obračajo od liberalne stranke.

Lep vzgled imajo ljudje v Draškovcu, občine šentjernejske, kjer je kupil tuj človek celo grajščino, posekal les, parceliral in kmetom prazno zemljo prodajal za drag denar, ko je sam napravil veliko tisoč goldinarjev dobička. In to pri mali grajščini! Kaj bi bilo še-le pri obširnem posestvu kostanjeviške grajščine! Zato pa poslanci katol. narodne stranke na krov in povejte vladi, da kranjski kmet ne potrebuje mešetarja, ako mu vlada hoče prodati potrebne zemlje!

A na Dolenjskem je še drugi sloj, ki se sicer hlina prijatelja kmečkega in delavskega stanu, a samo zato, da ga odira. In ti so najhujši! Popolnoma po vzgledu galicijskih judov začne z malo šnopsarijo, prodajalnico ali gostilno in odira ubogo ljudstvo po 40% ali še višje pri blagu. V malo letih postane bogatin, ljudstvo se ga boji in uboga, ker drugače revežu zavije vrat. V takih razmerah živi dobro dolenjsko ljudstvo. Tlačeno toliko let v revščini kliče na pomoč dolenjsko ljudstvo katol. narodno stranko, ki edina je ljudska stranka, ki hoče in more pomagati: »Preskrbite nam potrebne zemlje v obdelovanje, rešite nas oderuhov, pomagajte nam se združevati in nočemo zapuščati rodne zemlje!«

Nagodbena pogajanja se nadaljujejo.

Dohod ogrskega ministerskega predsednika Szella na Dunaj in njegova avdiencia pri cesarju v Schönbrunnu sta v političnih avstrijskih krogih vzbudila dokaj zanimanja. Vse je v tem edino, da je Szellov nenadni dohod v neposredni zvezi z najnovejšim dogodkom v nemškem državnem zboru. Gotovo je namreč, da sklene nemški državni zbor, če ne pride vmes kaj izredno velikih ovir, še do novega leta ves carinski tarif in potem Nemčija odpove trgovinske pogodbe z zunanjimi državami. Tu pa preti, kot smo že naglašali, velika nevarnost za našo monarhijo, da je izredni dogodek ne najde ne-pripravljen. Doslej so namreč naši vodilni krogi vedno računali z dejstvom, da bo Nemčija privolila v podaljšanje obstoječe pogodbe za eno leto. Valed tega se jim ni mudilo z rešitvijo nagodbe in avtonomnega carinskega tarifa. Ta nada je pa sedaj splavala po vodi, in to je napotilo Szella, da je jaderno pohitel na Dunaj in storil potrebne korake, da se nadaljujejo in, če le mogoče, do novega leta završe dolgotrajna nagodbena pogajanja. Doslej sta naša in ogrska vlada završili se razprave o carinskem tarifu; čaka ju torej še precej nagodbenega dela, s katerim po poročilih z Dunaja pričneta že v najbližjih dneh. Avstrijski ministri se v to svrhu podajo v Budimpešto.

Češki glas o spravi akciji.

Dunajski listi priobčujejo izjavo nekega uglednega češkega voditelja o sedanjih spravi akciji. Imenovani voditelj izjavlja, da češki

klub še nikdar ni bil tako voljan za spravo kot ravno sedaj. Predloge nemškega pravnega odbora bo češki klub temeljito preresetaval in skušal v najkrajšem času odgovoriti na nje. Ob enem pa ta voditelj izjavlja, da pričeta pravna akcija nikakor ne more dovesti češkega kluba do tega, da bi že sedaj premenil svojo taktiko v parlamentu. Od vsebine nemških pravnih pogojev je zavisno, bodo-li Čehi dopustili pozneje enkrat razpravo o tej ali oni vladni predlogi. Z a s e d a j m o r a o s t a t i v s e p r i s t a r e m. — Iz te izjave torej sledi, da v bližnjih dneh vlada ne more računati na redno delo v parlamentu tudi za slučaj, da Nemci stavijo Čehom vsprejemljive pravne pogoje.

Car in carica v Italiji.

Ruska carska dvojica praznuje božične praznike v Jalti ob Črnem morju. Caričino zdravje ne dovoljuje carski družini, da bi se vrnila čez zimo v Petrograd. Zdravniki so svetovali carici, naj potuje po morju. Zato bo spremljala carja v Italijo. Vkrcala se bosta v Jalti in izkrcala v Italiji v Civitavecchia. Vrnila se bosta tudi po morju; a izključeno ni, da bi carica ne ostala več časa v Italiji po oficijelnem pohodu. Ako carica ostane v kraju z gorkim podnebjem, da ji laški kralj na razpolago kraljevo palačo v Palermu, kakor tudi one v Neapolju, Capodimonte in Genovi. Car in carica od-potujeta v Italijo okolu 20. januarija. Ustavita se v Carigradu in v Pireju, a se ne izkrcata. Laška in ruska policija sta se že dogovorili o vsem, da bosta car in carica varna. Železnico od Civitavecchie do Rima bodo zasedli vojaki. V Civitavecchi bo gost vojaški kordon od mesta izkrcanja do železniške postaje. Na to postajo ter tudi na ono v Rimu ne bo dovoljeno občinstvu. Vladni krogi jamčijo, da se ne bo pripetila carski družini nobena nevarnost.

Obstrukcija v nemškem državnem zboru.

Večina nemškega držav. zbora hoče na vsak način osliniti moč nasprotnikov ter uporabiti vsa sredstva, da reši pred koncem leta carinski tarif. Iz nemških parlamentarnih krogov dohaja poročilo, da hoče večina danes završiti razpravo o poslovnem redu ozir. o tem, je li dopusten predlog poslanca Kardoffa, naj se carinski načrt sprejme en bloc. Soc. dem. se neki sedaj ne bodo več tako upirali tej zahtevi, ker vedo, da nimajo nobene nade na konečni vspeh. — Konečno se javlja, da se takoj po vsprejemu carinskega tarifa prične razprava o premembi poslovnika, ki naj bi pred vsem dovoljeval predsedniku večjo oblast in bi omogočil tudi disciplinarno postopanje proti poslancem — rogoviležem.

Rusija in Nemčija v Mali Aziji.

Iz Petrograda poročajo: Ruski listi tožijo o vedno bolj rastočem nemškem vplivu v Mali Aziji. Vsa trgovina je tu v nemških rokah. Ta nemški vpliv je vzbudil živo vznemirjenje v ruskih krogih, ker je v nasprotju z načrtom Petra Velikega.

Nadžkof Milinović in črnogorski knez.

Razni nemški listi so pred nedavnim obširno poročali o navstalem hudem razporu mej črnogorskim knezom Nikito in barskim nadškofom Milinovićem. To vest so potem prinesli tudi razni hrvatski listi, po katerih smo potem mi posneli nedavno kratek se-

5h 45 Cj

stavek o vzrokih tega razpora in njega posledicah. Zagrebški »Obzor« pa pričbuje sedaj izjavo nadškofa Milinovića, iz katere sledi, da so bile vse zadevne vesti neresnične. Izjava slove: »Vse, kar novine poslednjih dni vztrajno prinašajo o nekem navstalem sporu med Njeg. K. V. knezom in menoj, kakor tudi o mojem odstopu, verujte poštenju, so same gole, zlohotiče izmišljotine, katere s tem pobijam in odklanjam najodločneje. — Milinović.« — Provzročitelj teh neresničnih vesti seveda ni znan, a iskati ga je bržkone v italijanskih krogih, ki bi najraje videli na njegovem mestu Italijana. Pa tudi gotovi drugi krogi so mu kolikor toliko neprijazni, ker se ne morejo zadovoljiti z rešitvijo svetojeronimske sfere, kakor se je izvedla največ po Milinovičevem prizadevanju.

Za Macedonijo.

Iz Carigrada poročajo: Turški minister za zunanje posle Tefvik paša je imel te dni pogovor z baronom Calice in z ruskim poslanikom Sinovjem radi Macedonije. Sinovjev je rekel, da je položaj v Macedoniji neznošen in da je velika potreba, da se kaj ukrene zaboljšanje; da ni zadeva ruskega konzulata v Mitrovici še rešena, je le v dokaz, da Turčija ne more skrbeti za red v lastni državi. Ruski poslanik je še dostavil, da je to govoril v imenu vseh Macedoniji bližnjih držav, katere ne dovolijo, da bi macedonsko vprašanje ne bilo rešeno. O izjavi barona Calice pa listi ne vedo ničesar poročati.

Iz brzovjavek.

Nadvojvoda Fran Ferdinand namerava po poročilih ogrskih listov v Budimpešti zgraditi lastno palačo ter se marljivo uči madjarščine. — Na Cettinje je prišel nov ruski poslanik Sleglov; prinesel je lastnoročno pismo ruskega carja črnogorskemu knezu. Na čast novemu poslaniku bodo na črnogorskem dvoru posebne veselice. — V dar kraljici Heleni. Avstrijski cesar je poslal laški kraljici v dar dva krasna bela kenja. — Laški dijaki. V nedeljo zvečer priredili so italijanski vseučiliščniki v Pizi v mestni dvorani javen shod v prilog laškim dijakom v Inomostu. — Sveti oče je sprejel v audienci velikega ruskega nadvojvodo Sergija. — Parlamentarne volitve na Grškem. Včerajšnje parlament. volitve na Grškem, katerih konečni vspeh še ni znan, so donesle zmago Delianistom. Zanimivo je, da so podlegli kar trije člani sedanje vlade: finančni, naučni in vojni minister. Poraz sedanje vlade je torej zagotovljen. — Položaj na Portugalskem postaja vedno bolj kritičen. Radi izrednih vladnih odredb, posebno radi strogega postopanja napram časopisju, vre v vseh slojih prebivalstva. Splošno se sodi, da namerava kralj poprodati vse naselbine.

Posojilnica na Cvenu.

S Stajerskega, 30. nov.

Onidan so nemškoliberalni časniki v svet spustili raco, ki bi naj s svojim perjem pričala, kakor da bi vrli prebivalci povsem slovenske občine Cven na krasnem Murskem polju se ločili od svojih prijateljev slovenskih v Ljutomeru ter se »emancipirali« s tem, da so hopnili v koč nemškutarstva. K neopravičenemu veselju jih je privabilo dejstvo, da so kmetje »na Cvenu« ustanovili si raiffeisenko posojilnico. Takšne zavode pa na Stajerskem podpira »dežela«, a kar dandanes prihaja iz slovenem sovražnega Gradca, to se iz umevnih razlogov rado razlaga s političnega gledišča. Tako so si zadevo v prvi sapi razlagali tudi nemško liberalni listi. Mi smo pa v pojasnilo že minoli petek ponatisnili poročilo »Slov. Gospodarja«, a za danes smo dobili še sledeče vrstice:

Politična občina z imenom »Cven« v področju župnije Ljutomer obstoji iz četvero lepih vasi: Gornje Krapje, Spodnje Krapje, (obojno Krapje ima samo jedno vrsto hišnih števil, ne vsaka posebej), Mota, Cven. Te vasi najdeš na zemljevidu zaznamovane ob okrajni cesti, ki vstrice reke Mure vodi iz Radgone skozi Radance in trg Veržeje v Medžimurje, t. j. v ozemlje med Muro in Dravo; ta del sveta spada politično pod Vogrsko, a cerkveno pod Zagreb. Občinarji cvenski imajo torej za sosedo slovenske Prekmurce na Vogrskem (ne še na Madžarskem) in Medžimurske Horvate.

Letos je minolo dvajset let, odkar se je (1882) na odprtem polju povzdignilo lično solsko poslopje, ki je pa danes že z dru-

gimi novimi hišami v dotiki z vasico Cven. Šola je štirirazrednica. Razven za blagor ljudstva zavzetega oboja učiteljskega bivajo v občini samo kmetje. Čedni hrami zunaj in znotraj pa pričajo, kakšni ljudje da tam prebivajo, namreč inteligentni, razumni. O razumnosti prebivalcev priča tudi tamošnje »Bralno društvo« s tamburaškim zborom, nadalje ognjegasno društvo s poveljstvom seveda slovenskim, posebno pa še »Kmetijska zadruga«. Ta je kupila veliko posestvo, grajsko pristavo, za 26 tisoč kron; oskrbeli si je živino za obsežne hleve. Bilo je torej treba šteti denar. Zadrugniki niso v naglici zmogli potrebne glavnice, zavoljo tega so iskali pomoči pri denarnih zavodih. A pri tem iskanju so že tisočkrat čutili živo potrebo lastne posojilnice, ne da bi ta bila na škodo morda sosednemu denarnemu zavodu v Ljutomeru. Pa neprijetne in javnosti itak znane razmere glede nameravane »Zveze« zadrug slovenskoštajerskih so delujočo in delavno »Kmetijsko zadrugo« na Cvenu napotile, da se je leta 1901 pridružila od dežele podpiranej »Zavezi kmetijskih zadrug na Stajerskem«. In s pripomočjo te »Zaveze« je brez obzira na morebitno sodbo glede »premembe« političnega mišljenja sedaj dobila zavedna narodna občina Cven lastno posojilnico raiffeisenko.

Sadovi protislovanskega sistema na Primorskem.

Pod naslovom »Simptomatična zmaga« piše glasilo laških neodrešenov, torej list, ki prinaša želje dosedanjih vladajočih krogov toliko laških, kolikor c. kr., kakor sledi: »Včeraj in predvčerajšnjim bil je v Veprinču, v vološkem okraju, simptomatičen narodni boj v »regione«. Ta občina je od včeraj iztrgana iz rok hrvatskih agitatorjev. Volitve v občinski zastop so završene s sledečimi vspehi, ki nam jih naznanja brzovjavek: Tretji razred 133 glasov za istrsko stranko, 61 za hrvatsko; drugi razred 14 glasov za istrsko stranko in 8 za hrvatsko; prvi razred 6 glasov za istrsko stranko in 9 glasov za hrvatsko. Istrska stranka si je priborila torej dva razreda, Hrvatom je ostal le en razred in sicer prvi, v katerem gospodujejo duhovniki in učitelji. Brzovjavek dostavlja, da ljudstvo praznuje: strelji iz možnarjev naznanjajo veselo zmago. Te zmage se bo gotovo veselila vsa »regione« in bo slavila zmagovalce prav odkritosrčno in onega, ki jih je vodil do zmage. Boj, ki je bil pred kratkim v Veprinju, je eden izmed onih bojev, ki so bolj gosti in bolj srečni — katerim je namen uničiti jarem onih, ki sanjarijo o veliki bodoči Hrvatski, ki je moralno in ekonomično uničenje, sedanje in bodoče, kmečkega ljudstva.

To gibanje je prišlo iz rebeližne duše, ker je postala vestna, samih Slovanov; oni so razumeli, da edina pot napredka je za nje, če se vrnejo na staro pot, na pot miru z Lahi v mestih, in kulture našega jezika. V onih krajih, kjer so najprej dvignili zastavo Hrvatstva, obrnili so prvi hrbet propovednikom sovražstva proti Lahom. Bolj ko so od blizu in več časa ko so spoznavali škodljivo delovanje agitatorjev, toliko hitreje dajajo drugim deželam vzgled zdrave reakcije in se pridružujejo Lahom. Tako Lovran, kakor Mošenice, združeni pred časom v eno občino, v kateri so vladali Hrvatje, sta že nekaj let laški občini. V samem Kastvu — v hrvatskem mestu — vzdrževala bode Hrvatvate na krmilu še nekaj let samo nezasišana sila, o kateri smo že govorili. Na Volovskem je pritekla na pomoč nemška kolonija v Opatiji, da so rešili potapljačo se ladijo. In to gibanje se širi in stopa čez mejo Liburnije.

Minolega septembra boril se je Tinjan v pazinskem okraju prav srdito, kateri boj pa je končal s hrvatsko zmago samo na podlagi nepravilnosti, katere je kot take pripoznalo samo namestništvo in uničilo volitve. Zmaga v Veprinču je veselo znamenje za borbo v Tinjanu, ki se obnovi v kratkem. Pomjan v koperskem okraju se je vrnil k starim, dobrim istrskim odnošajem; in znamenja nezadovoljstva proti vladajočim Hrvatom prihajajo že iz Marezig in Buzeta.

Ne ponavljamo, kar smo že tolikokrat rekli o značaju važnosti tega povratka bolj inteligentnih Slovanov k staremu prijateljstvu in k pripoznanju stare, gospodujoče laške civilizacije. Onim Slovanom, ki odklanjajo to in ki so sami sebi večji sovražniki, nego nam, — prihaja laška kultura nasproti z zavestjo lastnih pravic in je pripravljena dajati jim dobrote, ki so jih bili deležni tekom stoletij. Ti simptomatični dogodki dokazujejo neoporečno Lahom, da njih višja stopinja civilizacije konečno zmaga. Zmaga Slovanstva, tudi če bi bila mogoča, bila bi brez vsake vrednosti, kakor je bila brez vsake vrednosti v onih občinah, ki so sedaj podvržene našemu uplivu. Ko bi nas Slovani pokopali, jokati bi morali na naših grobovih in klicati nas, kakor nas že kličejo v Veprinču in v Tinjanu. Sami Slovani dajajo nauke onim, ki so nasproti našemu pravičnemu boju v branitvi. Sami Slovani priznavajo, da le v slogi z Italijani je mogoč

skupen napredek. To dokazuje ljudstvo v Veprinču, ki je skupaj z Lahi pozdravljalo zastavo laške civilizacije, ki je zmagonosno plapolala na stolpu, kjer je še včeraj vihrala hrvatska trobojnica.

Kaj naj pripomnimo k vsemu temu? Nič drugega, nego to, da naj ekselencija minister Körber odikuje vse one, ki tako lepo znajo vladati, kakor zahteva Körber, namreč tako, kakor zahtevajo v — — — Italiji!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2 decembra.

Instalacija. V ponedeljek, dne 1. decembra bil je vmeščen na župnijo Marija Zagorje g. Franc Hlastec po pred. gosp. kozjanskem kanoniku Janezu Bosina. G. Hlastec bil je par mesecev ondi provizor, a sedaj postal je župnik. Tako ima romarska cerkev Marija Zagorje zopet stalnega dušnega pastirja, kateri bo gotovo deloval po zgledu svojega prednika nepozabnega nam Andreja Fišer, za povzdigo božje poti, kamor tudi kranjski bratje onkraj Save, posebno iz Krškega okraja, kaj radi prihajajo. Na mnoga leta!

Župnija Škofja Loka je dobil v. g. Avguštin Šinkovec.

Štajarski deželni zbor se snide po poročilih graških listov h kratkemu zasedanju koncem tekočega meseca, da dovoli budžetni provizorij. Volitev dež. odbora se vrši bržkone šele v glavnem zasedanju.

Koncert »Glasbene Matice«. Opozarjamo še enkrat na jutrišnji koncert »Glasbene Matice«, na katerem se bo izvajal »Zlatorog«. Velika trudoljubivost in požrtvovalnost pevskega zbora pač zasluži, da se slavno občinstvo odzove s kar najmnogostevilnejšim obiskom. Cujemo, da tudi rodoljubi z dežele prav pridno naročajo sedeže. Kdor hoče uživati divno poezijo, ki veje iz te skladbe, naj nikar ne zamudi redke prilike. Vstopnice se dobe v trgovini g. Lozarja na Mestnem trgu in na večer koncerta pri blagajni. Istotam se dobi tudi besedilo.

Tatinski lovci na Košuti. V nedeljo dne 30. novembra opoldne so slišali lovci baron K. Bornovi v Putehovu za Tržičem strel izpod Košute. Lovca Jakob Ahačič je šel takoj zasledovat, odkod je ta strel. Pod vrhom Košute naleti na tri tatinske lovce, ki so prišli čez mejo od koroške strani krast divjačino. Ko zapazijo tatinski lovci zasledovalca, ustrelijo dvakrat nanj, ta pa trikrat nazaj. Potem jih je skušal prestreči po drugi poti baronov lovec. Tatinski lovci so pa ušli čez Košuto, eden menda zadet od strela. Nazaj gredočega naenkrat napade zavrato šo en lovec z nožem. Boj za življenje in smrt je bil. Tat je napadel lovca Ahačiča z nožem, lovec se je branil s puško. Zavrato napaden je dobil nevarno rano v vrat. Samo kost ga je rešila smrti. Napadalec je odgnal, ko ga je udaril s puškinim kopitom po glavi. Nato se je baronov lovec vsled obilno prelite krvi zgrudil na tla. Čez nekaj časa je z največjim trudom prilezel do lovske kočje, kjer je telefoniral v Putehovu, da je belan, naj pridejo naj. Na vprašanje, kaj se mu je pripetilo, ni bilo nazaj odgovora, ker so zopet lovca obšle slabosti. Ko so prišli gozdar in drugi lovci do lovske kočje, so dobili lovca Jakoba Ahačiča brez zavesti (okrog 5. ure popoldne). V ponedeljek dopoldne ga je obvezal zdravnik. Upanje je, da bo okreval, ker je čvrst korenjak. Tatinske lovce zasledujejo sedaj orožniki. Upamo, da ne bodo odšli zasluženi kazni.

Pri celjskem okrožnem sodišču so našli v blagajni velik primanjkljaj. Bivšemu slovenskemu šofstanskemu kanlistu Jezu, sedanjemu nemškutarju, so blagajno odvzeli.

Razpis daril za posle. Iz cesarja Franca Jožefa I. zaklada za stare in zveste kmetijske posle, ki je bil ustanovljen l. 1898 v proslavo vladarjeve 50letnice, se letos odda, kot smo že omenili, deset daril po 20 kron. Ta darila se razdele meseca decembra takim kmetijskim poslom s Kranjskega, ki še sedaj služijo in se izkažejo, da so npravnega vodenja in da služijo mnogo (najmanj 30) let neprenehoma pri eni in isti hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani. Prošnje je vložiti do 10. decembra t. l. pri podpisnem odboru. Vsaka prošnja (ki je ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gosp.

župnika in od županstva. Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, ki so jim taki posli znani, naj jih opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo naredo namesto njih. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Statistika hiš. Leta 1900 je bilo v Avstriji 3,584.262 hiš. Hiš je bilo na Stajerskem 201.365, na Koroškem 51.003, na Kranjskem 87.366, v Trstu z okolico 9930, na Goriškem 38.619, v Istri 61.349. Od leta 1800 do 1900 se je v Avstriji sezidalo 244.513 novih hiš, in sicer razmerno največ v Bukovini, Trstu in Dalmaciji. — Novih hiš se je sezidalo na Stajerskem 6218, na Koroškem 1340, na Kranjskem 3222, v Trstu z okolico 1251, na Goriškem 1913, v Istri 5241. — Med avstrijskimi mesti je imel Dunaj največ hiš, in sicer 33.130. — Izmed drugih mest je imela n. pr. Praga 4598 hiš, Ljubljana 1596, Celovec 1096, Gradec 5384, Brno 3047, Lvov 4409, Črnovice 5934, Maribor 1053, Celje 331 in Ptuj 304.

Trst in — Italija. Tržaški župan Sandrinelli poslal je benečanskemu županu v Italijo sledečo brzovjavo: »V dnevu, ko daje Trst ime Karla Goldoni ja jednemu svojih gledišč in ime Giacinta Gallina jedni ulici, spominja se Benetk, slavne matere kneza italijanske umetnosti in njenega najslavnejšega predstavitelja.« — V Trstu se res nič ne zgodi, s čemur bi ne bili zadovoljni v Italiji. In v tem jih podpira slavna c. kr. avstrijska vlada!

Redarji med redarji. Osem redarjev spremljalo je iz Trsta laške »regnicole« čez mejo do Kormina. Ko so se vračali, sprli so se med sabo. Potegnili so celo sablje. Iz Trsta so jim šli nasproti redarji, da bi jih pomirili, a so jih morali aretirati. Pa naj reče kdo, da »regnicole« ne delajo škode domačinom, še celo redarji prihajajo radi njih v nesrečo! Dva redarja, ki sta se sprla na povratku iz Kormina, sta odpuščena iz službe. Jeden se piše Vidmar, drugi Nessich.

Iz Kranja se nam piše: Odklonitev vsake podpore meščanski godbi je zelo razburila duhove, celo zmerni liberalci obsojajo to nelepo postopanje večine obč. odbora. Dekler je bila godba poslušno orodje zloglasne terorizatorične klike, toliko časa je bilo vse dobro, podpora se je redno dovoljevala. Sedaj pa, ko je godba prešla v druge nevtalne roke, postala je naenkrat »politična« in Bog ve kaj še vse in podpora se je — odklonila. Zapomnili si bomo to vašo »velikodušno« dejanje.

Zblaznel je v Mariboru radi prenapornega dela poštni oficial Sifko.

Nadepolni deček. V Gradcu je 16-letni vajenec J. Kurbus šestkrat na cesti ustrelil z revolverjem na sedlarskega pomočnika Leitingerja, katerega je na glavi težko ranil.

Beračico oropala. Iz Ptuja se poroča, da sta v slatinski okolici beračico Marijo Krumpak napadla 16 letni posestnikov sin Blaž Oberski in 15 letni Rudolf Vidmar ter ji oropala priprosjačeni dve kroni. Fanta sta na to pobegnili in si razdelila rop. Orožniki so ju vjeli in oddali sodišču v Rogatec.

Iz Kranja: Gosp. Pirc se je v predzadnjem »Gorenju« pokregal nad gosp. dekanom, ker ne napravi električne razsvetljave v cerkvi. No g. dekan je takoj ubogal g. Pirca in predvčerajšnjim na prvo adventno nedeljo je električna luč krasno razsvetljevala veliki oltar. Upamo, da bode te g. Pirc sedaj v adventnem času zjutraj popustili »farbanje«, ter hodili k zornicam in si ogledali električno razsvetljavo. Luč iz »znamenj« vam bo kazala pot v cerkev.

V Pulju imeli so soc. demokratje shod, na katerem so protestirali proti povišanju civilne liste in proti vladni predlogi novincev. Na shodu je govoril tudi baron Lazzarini, ki je dejal, da je le duhovščina kriva, če istrski kmetje ne znajo čitati; g. baron je modro zamolčal, da laška istrska gospoda odreka pouk na šemu ljudstvu. Kdo ima šole v rokah, laški deželni odbor ali pa duhovščina?

Laški finančni stražarji aretirani. Iz Vidma poročajo: Anton Kumar, avstrijski podanik, je hotel utihotapiti vola. Prijeli so ga laški fin. stražniki in hoteli ga

gnati v Preproč. Na potu pa jim je ušel. Finančni stražniki tekli so za njim čez avstrijsko mejo tako daleč, da so naložili na avstrijske žandarje, ki so jih aretirali.

V morju je hotela umreti 25letna Marija C. iz Barkovelj, radi nesrečne lju-bezni. a so jo ribiči potegnili na suho.

Električno razsvetljavo napravi pri svoji žagi v Kandiji g. Jožef Košiček.

80.282 vreč kave pripeljal je v soboto v Trst parnik »Moravia«. 869 vreč te kave naložili so na parnik v Bahiji, kar znaša 52.140 kilogramov; 55.845 vreč bilo je naloženih na Santos, kar znaša 3.351.900 kilogramov, in 23.568 vreč bilo je naloženih v Rio Janeiro, kar znaša 1.414.059 kg, skupaj torej 4.818.120 kg. Pomorski kapitan te ladije je Radoničič.

Največ oglja pripeljal v Trst iz Nevcestla je tržaški parnik »Elenia« pod poveljstvom kapitana Skopinčiča, kakoršne teže samega oglja ni bilo še nikdar na nobenem parniku, kar jih je prišlo do sedaj v Trst. Na tem parniku je bilo naloženega 5300 tonelat oglja in 1500 tonelat koksa za plavež v Skednju, skupaj torej 6800 tonelat.

Shod uslužbencev v prodajalnicah. Poročali smo že, da so ti uslužbenci v Trstu dosegli, da so bile trgovine na drobno zaprte že ob 7. uri zvečer. Pred štiri dni so se sklenili, naj bodo odprte ob sobotah do osme ure, ker je te dni največ dela. V nedeljo so imeli v tržaškem gledališču javen shod, na katerem so poročali, da jim gospodarji trgovin ponujajo popoln nedeljski počitek, če se ujlajo, da bodo zopet prodajalnice odprte do osme ure zvečer. Sprejeli so enoglasno sledeči predlog: Trgovine bodo odprte do 7. ure zvečer do nedelje 7. t. m. Ako jim lastniki do 7. t. m. zagotovijo popoln nedeljski počitek, ako bo ta počitek že 7. t. m. v veljavi, pride naj zopet stari urnik v veljavo, t. j.: trgovine ostanejo odprte do 8. ure zvečer.

Delavci pri oglju in lesu v Trstu predložili so gospodarjem spomenico, v kateri zahtevajo odgovor do 21. decembra na sledeče zahteve: 1. Deset ur dela in sicer od 7. ure zjutraj do 12. ure popoldne in od 2. ure popoldne do 7. ure zvečer; 2. naj se jim poviša dosedanja mezdla za 40%; 3. nedeljski počitek skozi vse leto; 4. za vsako izvenredno uro naj se jim plača 60 stotink; naj postopajo gospodarji z njimi bolj človeški; 6. naj se nikomur ne zgodi najmanjša krivica, kedor je podpisan na tej spomenici.

Ljubljanske novice.

V nedeljo v »Katoliški dom«! Prihodnjo nedeljo prične dramatični odsek »Slov. kršč. soc. zveze« s svojimi predstavami. Uprizoril bode dve jako zabavni igri, v katerih bomo čuli osoljene kuplete. Mej obema igrami bode petje. Začetek predstave bo ob pol 7. uri zvečer. Sedeži se bodo prodajali od četrtka naprej v društveni čitalnici v I. nadstropju v »Katoliškem domu« vsak dan od 5. ure popoldne do 8. ure zvečer. Priporočamo, da si občinstvo sedeže omisli že pred nedeljo. Cene priobčimo jutri.

Izvanredni občni zbor »Slovensk. umetniškega društva« se je vršil včeraj zvečer v Narodnem domu ob udeležbi sedmih članov pod predsedstvom gosp. cesarskega svetnika Franketa. Pedal se je večinoma samo z znano Groharjevo zadevo. Grohar je pisal društvu, da v pokritje škode 850 kron, katero je napravil društvu, da na razpolago 30 svojih slik, izgovori si pa obleko, slikarske potrebščine in opravo. Sprejet je bil predlog g. Govekarja, da se za sedaj društvu s tem zadovolji, v slučaju pa, da ne zadostja izkupidek, poseže tudi po ostali Groharjevi imovini. Nadalje je bil sprejet predlog, da se do prihodnjega občnega zbora cenijo slike in jih toliko proda, da se poravnajo društveni dolgovi. Tajnik gosp. Jakopič je v svojem poročilu povdarjal, da so društvo spremljali »moralni neuspeli in gmotni deficiiti«. Radi tiskovin, naročenih pri Kleinu, je društvo imelo z g. Kleinom tožbo in je bilo obsojeno v plačilo. Trjatev, katero je imelo društvo do društva hrvaških umetnikov, je moralo iztrjati po dr. Furlanu in tako je tudi slikar Vesel prišel do denarja, katerega so v Zagrebu hrvaški umetniki skupili za njegove slike. Vseph II. slov. umetniške razstave ni kaj povolen. Na razstavi ni bila prodana nobena slika. Oddalo se je 1770 vstopnic. Gospod Govekar se je pri tej priliki ozrl na časninarska poročila o tej razstavi in povdarjal posebno, da so se našli napredni svobodomiselnosti, ki so pa pisali tako konservativno, da je sramota za dotične člankarje. S to opazko je menda hotel reagirati na Malovrhov članek v »No-

vicah« in na poročili v »Edinosti« in »Sobici«. Govornik je povdarjal, da je bilo pač vsaj 30 dobrih slik na razstavi, a izvestni kritičarji so tudi te prezeli. Od slovenskih umetniških razstav se zahteva isto, kakor n. pr. od pariških, ki imajo za seboj umetnike, podprte z obilnimi naročili in najraznovrstnejšimi ustanovami. Blag. poročilo je podal g. Pahor. Iz tega se vidi, da bi društvo imelo v blagajni 1000 K 74 v, ako bi Grohar ne razvil svojega znanega »delovanja«. Gmotni zaključek II. umetniške razstave je: dohodkov 1061 K 39 v, stroškov 1021 K 40 v. Članov ima društvo na papirju 1 častnega, 1 ustanovnega in 66 rednih. G. Pahorju se je za njegov trud izrekla zahvala, ki je ob zmedenih računih, katere je dobil od g. Groharja, res prav na mestu. Izrekla pa se je zahvala tudi g. dr. Zarniku, ki je iz svojega plačala 40 K za Groharjevo stanarino in tako s tem darom društvu omogočil, da je sedaj samo društvo lastnik Groharjevih slik. G. dr. Zarnik je zagovarjal društvo z ozirom na razna očitanja, zakaj je ovadilo Groharja. Bili so taki momenti, ki so kazali, da je Grohar premišljeno in zvito pripravil defraudacijo in beg, ne pa da je igral tako naivno ulogo, kakor se je pet-m pokazalo. Ako bi Grohar v prvem slučaju res ušel v Ameriko in bi društvo pri tem držalo križem roke, bi društveniki opravičeno prijeli odbor. Odbor tudi ni vedel, ko je Groharju zaupal blagajništvo, da je Grohar v slabih gmotnih razmerah. G. predsednik Franke je povedal, da je zasledovanje za Groharjem bilo malenkostno in da je državni pravdnik rekel: »Za tako malo svoto se državno pravdnštvo ne zanima«. Odbor je moral ovaditi Groharja, ker ni mogel vedeti, da bo Grohar v svoji naivnosti ravnal tako, kakor je. Ob zaključku občnega zbora je g. dr. L. Jenko povdarjal, naj slovenski umetniki že sedaj mislijo na udeležbo pri vseslovenski razstavi v Petrogradu.

Okrađeni grof Gleispach. Grofu Gleispachu, predsedniku deželnega nadsodišča v Gradcu, je v soboto, ko se je vozil iz Gradca v Ljubljano, v kupeju izmaknil tat listnico in mu odnesel ves denar, kar ga je imel pri sebi.

Hud pes Delavko M. Žagar, stanujočo na Rinski cesti št. 9, je včeraj zvečer na Tržaški cesti popadel neki pes za desno nogo in jo ugriznil.

Nesreča v Töniesovi tovarni. Mizarski pomočnik Rudolf Bizjak je včeraj popoldne ponesrečil v Töniesovi tovarni na Dunajski cesti. Stroj mu je odrezal prstanec na levi roki.

Tatvina. V nedelje popoldne pritihotapil se je neki tatinski deček v Klemenčev hlev v Vodmatu in je hlapcu Francetu Skoflцу ukradel denar, katerega je imel zavitega v robec in skritega v postelji.

Surova voznička. Včeraj popoldne peljala sta dva voznička po sv. Petra cesti s konjem in volom voz opeka. Voz je bil preobložen in ga ni mogla živina lahko spraviti naprej. Voznička sta živino pretepavala tako, da so se ljudje zgledovali.

Tifus v artiljerijski vojašnici. Kot smo že javili, so morali eno baterijo topniškega polka premestiti v staro Nušakovo vojašnico. Izmedj obolelih mož je včeraj eden umrl. Včeraj je vojašnico zdravstveno pregledal štabni nadzdravnik iz Gradca dr. vit. Loebenstein. Sedaj so neki izvršene vse sanitarne odredbe in ni nikake nevarnosti več.

Zopet nesreča na cesti. Marija Maretič, 88 let stara, stanujoča v Josefianumu, je včeraj ob pol 1 uri popoldne na sv. Petra nasipu padla in si zlomila levo nogo pod kolonom. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v deželno bolnico.

Izgubljeno. Gospa M. L. je zgubila nekje v mestu zlat uhan.

Amerikanci. Včeraj zvečer je odpotovalo od tukaj 42 oseb v Ameriko.

Predovičevi konji. Predovičev hlapec L. Auracher je v nedeljo zjutraj prav hitro jezdit konja po Zaloški cesti tako, da se 9-letna deklica Marija Jazbinšek ni mogla pravočasno izogniti in jo je konj podrl na tla. Deklica se je hudo prestrašila, pa tudi poškodovala tako, da ne more hoditi. Neki Matavzelj iz Most je deklico na cesti pobral in jo nesel k ševljarškemu mojstru v stanovanje, odkoder so jo potem prenesli domov.

Iz bolnice. Franc Sinkovec iz Petkova št. 24, je bil pred jednim mesecem padel s strehe in si zlomil desno nogo. Ker je zdravljenje zanemarjal, morali so ga sedaj pripeljati v bolnico ir mu bodejo najbrže morali odrezati nogo. — V deželno bolnico so pripeljali danes 25 let starega posestnikovega sina z Bresta. V nedeljo zvečer sta ga v Brestu napadla posestnika Franc Zalar in Janez Kralič in ga je slednji udaril z nekimi železom po levi roki in ga precej poškodoval. Imeli so popred v gostilni med seboj prepir.

Vozova trčila. Perica Marija Židan z Bizovika pripeljala je včeraj popoldne z vpreženim vozom iz hotela pri Maliču. Po Franca Josipa cesti je pripeljal fjakarski hlapec Jožef Germ. Trčila sta z vozovoma

skupaj in se je na prvem vozu zlomila os, nadrugem pa ubila svetilka.

Ponesrečen urar. Frideriku Hofmannu, urarju na Dunajski cesti št. 14, je v soboto popoldne pri obešanju ure na steno padel na steni obešen krožnik na glavo in ga precej poškodoval.

Društvena godba koncertuje dne 3. t. m. zvečer ob 8. uri v restavracijskih prostorih g. l. Kenda »pri Gambrinu«. Vstop prost.

Pevski večer priredi pevsko društvo »Slavec« v nedeljo, dne 7. t. m. ob 8. uri zvečer pri »Gambrinu« (I. nadstropje) v Zidovskih ulicah. Vpored: Petje in godba.

Miklavžev večer priredi v petek, dne 5. t. m. »Bralno društvo v Vodmatu« svojim članom v društvenih prostorih. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Členjene članice društva se tem potom najuljudneje vabi.

Sneg splašil konja. Danes okoli 1/1. ure sta se na Jabačnovem dvorišču splašila v prazen voz vprežena konja in sta dirjala z vozom na Emonsko cesto. Voz se je prevrnil, a konja sta ga vlekla naprej, dokler ju ni pred Rechorjevo hišo prijel in vstavil policaj. Konja sta se splašila snega, ki je padel s strehe na dvorišče. Nesreča se ni nobena pripetila.

Meteorološki mesečni pregled Minoli mesec listopad je bil sprva oblačen in mil, v drugi polovici pa nam je prinesel saeg in nenavaden mraz. — Opazovanja na termomeru dadó povprek v Celsijevih stopnjah: ob sedmih zjutraj — 0°, ob dveh popoldne 34°, ob devetih zvečer 10°, tako da znaša srednja zračna temperatura tega meseca 14°, za 2° pod normalom. — Opazovanja na tlakomeru dadó 7384 mm kot srednji zračni tlak, za 24 mm nad normalom. — Mokrih dni bilo je 10; padavina, dež in sneg, znaša 424 mm. — Med vetrovi je pihal najčeste severovzhodni ter se je 17. in 18. kot močna burja razvil, vled česar se je temperatura zelo znižala; nikjer ni bilo toliko mraza, kakor prav na Kranjskem.

Književnost in umetnost.

Primadona slovenske opere gospa Svoboda Hanuš bode 10. t. m. sodolovala pri koncertu Giger v zagrebškem glasbenem zavodu. Peta bo Smetanovo arijo iz »Libuše«, Zajčovo skladbo »Lestavicam« in Gerbičeve »Milotinke«.

Slovensko gledališče.

Danes igrajo noviteto »Jejte je v a hči«, italijanski spisal Fel Cavalotti. Na to pojó opero »Cavalleria rusticana«. — V četrtak je na vrsti noviteta igra »Medalija« in opera »Cavalleria rusticana«. — V soboto »Zaza«.

Cerkvena glasba.

Za Božič je izdal g. Ign. Hladnik »Petero božičnih pesmi« za solo, mešani zbor in orglje, kot 44 delo. Te pesmi so v istem slogu, kakor njegov op. 18. Ob enem je pa izdal g. Hladnik »16 izbranih Marijinih pesmi«, katere so najbolj udomačene po slovenskem, za Marijine družbe, ter stane 20 iztisov 5 K, eden iztis 1 K. S tem je Marijinih družbam zelo ustreženo, ker si vsak ud lahko prav po ceni dobi lepo zbirko. Dobé se v »Katoliški bukvarni«, pri Schwentnerju v Ljubljani, in pri skladatelju v Novem mestu.

Izpred sodišča.

Izpred porotnega sodišča.

Prva obravnava v novi porotni dvorani v Ljubljani se je vršila včeraj. Sodišče se je bavilo z naslednjim dogodkom: Na Drobenečevem vrtu v Ravnah je popivalo dne 12. oktobra t. l. več domačih fantov; bili so židane volje in vladala je med njimi popolna vzajemnost; a okoli 10. ure zvečer, ko so fantje veselo peli, prišel je precej pijani Jakob Urh s tem mir kaliti, da je nagovarjal domače fanta, naj Podlončene napodijo; potegnil je iz žepa nož, a v istem hipu prisolil mu je Jožef Šnid zaušnico, Janez Šnid ga je pa udaril s palico. Vse to ga ni spametovalo; sedaj se je l til Janeza Čuferja, delavca iz Podlonka; ta pa je stekel in se med tekom oborožil z nožem. Ko ga je Urh dotekel, obstal je Bafer ter ga sunil z nožem v desno ramo ter zbežal. Drugi dan zjutraj našel je pa neki pastir Urha mrtvega na stezi med Drobenečvo in Graharjevo hišo v Ravnah mrtvega. Nikdo ni vedel, kdo je storilec, da se ni Čufar dne 15. okt. t. l. sam zglašil pri c. kr. okrajnem sodišču v Škofji loki ter priznal svoje dejanje. Obtoženi se izgovarja s silobranom in tudi njegov zagovornik je to stališče zavzemal. Porotnikom je bilo stavljenih četrto vprašanj, o katerih so vprašani na uboj zanimali, pač pa pritrtili vprašanju o krivdi zoper varnost življenja. Obsojen je bil na 5 mesecev strogega zopora, postrežnega z enim postom na teden. Kazen je Janez Čufer takoj nastopil.

Radi nenravnosti je bil sinoči pri tajni obravnavi obsojen na 5 let težke ječe, katera se je pojstrila z 1 postom, Jože Cuden po domače Matičev, rojen v Dragomeru.

Cuden je nepoboljšljiv vlačugar in je bil že tudi radi hudodelstva in prestopka tatvine, kakor tudi prestopka zoper telesno varnost večkrat kaznovan.

V zaporu pridržali so včeraj Marijo Kočeva r, proti kateri se bode vršila radi detomora porotna obravnava dne 4. t. m.

Slovenec v Pragi obsojen na smrt. Poročali smo o umoru hotelirja Wolfa v Francovih varih. Morilci so bili trije vojaki, izmed katerih je bil eden Slovenec Cucko. Le-ta je sedaj obsojen k smrti na vešalih, ostala dva vojaka pa sta obsojena v ječo za 18 ozir. 14 let.

Pred porotniki v Rovtnju stal je Bernardo Cres iz Trsta, ker je napadel nekoga Dantignana in mu pobral denar. Dobil je 18 let težke ječe.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Generalov sin morilec. Iz Rima brzojavljajo, da so tam zaprli bankirja Chiappa, nekoga generala Chiappa, ker je na sumu, da je v Genovi umoril neko bogato vdovo. — Papirnatih klobučki pridejo baje prihodnjo spomlad v modo ter bodo ugodnejši nego slamnati. Izdeluje jih neka lionska tvrka in blago bo baje tudi po ceni. — Na smrt obsojena žena s k a. V Št. Hipolitu je bila k smrti na vislicah obsojena delavka Marija Billmann, ki je zavratno umorila svojo sestro. — Odvetnik se je ustrelil. Odvetnik v Toplicah na Češkem dr. Hanisch se je ustrelil radi neke krize v ondetni posojilnici. — Morilec pismonoše v Koložu mesarski pomočnik Franc Friedrich je obsojen na smrt. — 14 dni za 150.000 kron. Pri okrožnem sodišču v Olomucu je bil te dni obsojen le na 14 dni navadnega zopora židovski trgovec Ziegler radi krیده. Slo se je za svoto 150.000 kron; toliko znaša namreč »deficit«. — Tatvina na italijanski železnici. Več prtljage je izginilo na železnici na progi iz Rima v Kassel. Pri Acerri so dobili prazen zaboj, v katerem so bili dragoceni predmeti. Škoda cenijo na več tisoč frankov. — Zaloigra učiteljstva. Pred porotniki v Saint Mihael se je pričela obravnava proti nekemu Leclerc, ki je umoril petero oseb, a svoje dejanje tako zvito izvršil, da so dolgo let ljudje imeli za pravega storilca učitelja Gobillota, ki je radi teh obrekovanj skočil v vodo in utonil. Nekaj dni potem, ko so vrgli valovi mrtvo učiteljevo truplo na suho, zasledili so pravega storilca. — Za opero Humbert Daurignac je sestavil neki hudomušen francoski pisatelj libreto. — Ministri igralci. Povodom 25letnice bavarskega finančnega ministra barona Riedla, so imeli v stanovanju bavarskega minist. predsednika ministri zabavni večer, pri katerem se je igrala igra »Veselje in trpljenje finančnega ministra«. Uloge so bile v rokah slavljencev kolegov — ministrov. Justični minister je igral ulogo davčnega sluga. — Macedonski roparji so odpeljali županu v Mocakovo ženo, hčer in oba sina. Ker jim ni hotel poslati 1000 frankov odškodnine, so ujetnike razsekali na drobne kosce. — Eksplozija v elektrarni. V elektrarni v Swftu se je prigodila eksplozija. 11 oseb je mrtvih, 10 ranjenih.

Defraudacija v Pragi. Kakor znano, so liberalci bili iz početka silno veseli, da se je defraudiralo, kajti to je za liberalce nekaj silno prijetnega, če se kaj defraudira: Ako defraudira kak njihov pristaš, mu privoščijo, češ, naš je, in ga izgovarjajo na vse mogoče načine, kakor »N. Fr. Presse« Jalinka; če je »klerikalec«, pa je tudi prav, ker se potem lahko hlina moralna ogorčenost in bije po vseh »klerikalcih«. V Pragi so v liberalnih krogih izpremenili glede svatovavlaške založne te nazore; vsaj tako nam kažejo članki dr. Scheinerjevi v »Nar. listih«. Tu se priznava možnost sanacije in se nagovarja občinstvo, naj pomaga k njej.

Narodno gospodarstvo.

Nakup ovs.

Oves kupuje po najvišjih ljubljanskih tržnih cenah c. kr. vojni erar, in sicer v vsaki, tudi majhni množini naravnost od kmetov. Ker se na dotične razglase skoraj nihče ni oglašil, je bila c. kr. kmetijska družba pozvana, naj vmes poseže, zato bo ona skušala posredovati med kmeti in vojaštvom. Vsako soboto od 10-11. dopoldne bo c. kr. kmetijska družba kupovala na podlagi poslanih ali osebno prinesenih vzorcev oves in pozneje tudi drugo žito za c. kr. vojni erar, in sicer v svoji pisarni v Ljubljani v Salendrovih ulicah. Pri nakupovanju bo navzoč zastopnik vojaštva. Plačevalo se bo najmanj po zadnji ljubljanski tržni ceni. Ponujni oves mora biti primerno čist. Kupljeno blago mora prodajalec na svoje stroške poslati v Ljubljano

ter tudi užitino plačati. Prvo kupovanje se bo vršilo prihodnjo soboto, t. j. 6. dec.

Društva.

(N)rodna čitalnica v Novem mestu ima svoj redni občni zbor dne 13. t. m. ob 8. uri zvečer v društveni hiši z nastopnim vspešnim: 1. Ogovor predsednika, 2. Poročilo tajnika, 3. Poročilo knjižničarja, 4. Poročilo blagajnika in računskih pregledovalcev, 5. Volitev novega odbora, 6. Razni nasveti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 2. dec. „Slovanska zveza“ se je danes pečala z dvema nujnima predlogoma, katera uloži v državnem zboru. Bavila se je s predlogom o olajšavi vojaške službe in o spremembah in izjemah, katere bo z ozirom na domačo industrijo v kočevskem in ribniškem okraju in z ozirom na kranjsko industrijo sploh stavila k predlogu o krošnjarstvu.

Dunaj, 2. dec. Danes je prišla v državno zbornico deputacija vseh lekarniških gremijev avstrijskih, da se pritoži vsled razsodbe upravnega sodišča, ki je odločilo, da prodaja lekarniških koncesij ni dovoljena in da treba vselej razpisati natečaj. Iz Ljubljane sta tu gg. Jožef Maier in Mardetschlaeger. Poslanci so obljubili, da bodo z nujnim predlogom skušali rešiti lekarniški stan preteče nevarnosti.

Dunaj, 2. dec. Zbornica razpravlja o nujnem predlogu glede poročila obrtnega odseka o ureditvi krošnjarstva. Poslanca Pommer in Plaček utemeljuje ta nujnost.

Dunaj, 2. dec. Nujni predlog, naj se začne debata o zakonu glede omejitve krošnjarstva, se je danes v drž. zboru sprejel. Nato je bila seja prekinjena, da so se vpisali govorniki. Vsi katoliško-narodni poslanci s Kranjskega so vpisani kot govorniki proti predlogu.

Dunaj, 2. decembra. Današnja „W. Ztg.“ objavlja zakon glede zvišanja pokojnin državnim uslužbenecem in njih vdovam, ki so doslej dobivali pokojnino stare vrste. Zakon stopi v veljavo s 1. januarjem 1903. Obenem se zvišajo dosedanje provizije upokojenega moštva finančne straže. Večji izdatek pokrije dohodek od davka na železniške vozne liste.

Moste, 2. dec. V pravdi Wolf contra Schalk bo v petek izrečena razsodba. Zastopnik Schalkov dr. Berger je priglasil že ničnostno pritožbo, ker je sodišče zavrnilo dokazila v Seidlvi aferi. Schönerer danes ni bil zaslišan, ker ne more priti v Moste in leži doma bolan v postelji. Poslal je zdravniška spričevala, ki pravijo, da je bolan na vnetju reber. Kot pričé nastopijo sedaj še poslanci Berger, Klieman, Stein, Iro, Hauck in Beuerle. Ko je bil danes zaslišan vsenemški poslanec Berger, sta se z Wolfom silno sprla. Wolf je očital Bergerju, da pod prisego krivo pričá. Berger je dejal, da ne odgovarja človeku, ki spada v prisilno delavnico. — Jutri se bo razpravljalo o tem, da je hotel poslanec Wolf svoj list prodati ruski vladi. Glavna pričá za to je neki Schaufler, ki je izjavil, da ne pride k obravnavi, ako se mu ne da 100 kron za stroške. Schalk je založil to svoto. Tukajšnjim gimnazijcem je za dobo pravde prepovedano, sprehajati se po mestnem trgu, kjer se nahaja sodišče.

Brno, 2. decembra. Nemški narodni svet je odklonil vladne predloge glede ureditve jezikovnega vprašanja na Moravskem.

Berolin, 2. dec. Listi poročajo, da je katoliški centum že dobil pritrjenje zveznih držav, da se odpravi prepoved,

vsled katere jezuitje ne smejo v Nemčijo.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m, srednji sračni tlak 736-0 mm

Ura	Čas opaževanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetevi	Nebo	Padavina v 24 urah
1	9. zveč.	730-2	0-4	sl. jzah.	oblačno	
2	7. zjut.	729-9	0-3	sl. jzah	oblačno	0-0
3	2. popol.	728-0	2-3	sl. jug	„	„

Srednja večerajnja temperatura -0-3°, normale 0-4°

Dunajska borza

dne 2. decembra.

Škopski državni dolg v notah	101-25
Škopski državni dolg v srebru	101-—
Avstrijska zlata renta 4%	120-65
Avstrijska kronska renta 4%	100-30
Ogerska zlata renta 4%	120-40
Ogerska kronska renta 4%	97-95
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gid.	15-52
Kreditne delnice, 160 gid.	669-50
London viza	239-40
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-05
20 mark	23-40
20 frankov (napoleonidor)	19-09
Italijanski bankovci	95-10
C. kr. cekini	11-82

Zitne cene

dne 1. decembra 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	7-67	7-68
Rž za spomlad	6-81	6-82
Koruzna za maj-junij 1903	—	—
Oves za pomlad	6-61	6-62

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	7-58	7-59
Rž za april	6-60	6-61
Oves za april	6-32	6-33
Koruzna za maj (1903)	5-72	5-72

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	8-10	8-59
južno zel.	7-75	7-95
Rž	6-85	7-—
jetmen	6-10	7-25
ob Tisi	6-10	7-75
Koruzna ogerska stara	7-15	7-25
Koruzna ogerska nova	5-85	6-—
Čukvant	6-90	7-10
Oves srednji	6-75	6-95
Fižol	6-75	14-—

VABILO

na

izredni občni zbor Kmetijskega društva v Cerkljah

registrov. zadruga z omejeno zavestjo kateri se bo vršil

dne 21. decembra 1902

ob 1/4. uri popoldne

v prostorih posojilnice v šoli v Cerkljah.

Dnevni red:

1. Sklepanje o razpustu društva.
2. Slučajnosti.

Cerklje, dne 2. decembra 1902.

1345 1-1

Načelstvo.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brdo v Gorici

priporoča ggosp. krčmarjem in zasebnikom pravo, pristno **Brisko vino** po pravemernih cenah.

Razpošilja se v sodčih od 56 lit. višje ter na željo tudi vzorci.

Obenem priporočamo ljubiteljem sadja tudi **razno sadje.** 1328 8-2

Sedež društva je:

Gorica, ulica Barzellini št. 20.

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da sem se preselil na Vrhniko, v lastno hišo št. 248.

Priporočam se za vsa

zidarska ter v to stroko spadajoča dela

kakor tudi za **napravo stavbenih načrtov in proračunov.** Zagotavljam solidno delo in nizke cene.

Ivan Ogrin,

zidarski mojster.

1321 3-2

Sukneno blago

= za moške obleke =

v največji izbiri po najnižji ceni priporoča

R. Miklauc

Ljubljana, Špitalske ulice št. 5.

Tvrda streže nad 500 gg. krojačev in razpošilja blago po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Primorskem, v Istrijo, Tirolsko, Hrvaško, Ogrsko in Solnograško. To je lahko dokaz, da je zaloga velika in cene ugodne.

1317 6-4

Fersan-Cacao

FERSAN-CACAO

je železnato redilno in krepilno sredstvo ter kri tvorilno in živce krepčalno, prijetnega okusa in lahko prebavno. — Blagovoli se vprašati zdravnika. 618 50-27

Glavna zaloga za Kranjsko: Jos. Mayr, lekarna „pri zlatem jelenu“ v Ljubljani.

Lepa darila za Miklavža, Božič in Novo leto!

Nova trgovina v Ljubljani

„pri dobrem pastirju“

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, kakor tudi proč. duhovščini uljudno naznanjam, da sem otvoril popolnoma novo urejeno

trgovino z raznim manufakturnim, suknem, platnenim i perilnim blagom

U zalogi bodem imel dobro in trpežno blago ter se bodem potrudil cenjena odjemalca s solidno postrežbo in najnižjo ceno v vsakem oziru zadovoljiti.

Za mnogobrojen obisk se priporoča odličn. spoštovanjem

J. Heber („pri dobrem pastirju“)

1337 3-2 v Ljubljani, Stari trg 9.

Sukneno in platneno blago.

Spretni zastopniki se povsod sprejmo!

Nad 300.000 v rabi. **Svetovnoznani** Nad 500 prvih odlik.

Alfa-Laval-Separator-ji

so najboljši posnemavci smetane.

Je dobiti v 14 različnih velikostih, ki posnemajo od 40-2000 litrov v eni uri.

Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in za par, pa tudi vsi drugi stroji in priprave za mlekarstvo.

Popolna naprava za led in hladenje za mlekarne, pivovarne, klavnice in mesnice, pa za čokoladnice, od 450 do 300.000 kalorij. Najcenejša in najpopolnejša hladilnica.

Akcijska družba Alfa-Separator, Dunaj, XVI., Ganglbauerstraße 29.

Podružnice: Budimpešta, V., Bathory utca 4; Praga, Petrova ulica 23-II. Zaloga za južne delele: v Gradcu, Annenstrasse 26.

Ceniki, podučne brošure, proračuni in načrti za mlekarne na raspolago. Svět se daje v vseh zadevah mlekarstva. Zauzeva naj se naš strokovni list „Alfa-Mitteilungen“ brezplačno.

Spretni zastopniki se povsod sprejmó!

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

I., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal navšeti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnin. 134 131